

Dramat i doświadczenie



NR 3156

Dramat i doświadczenie

pod redakcją
Beaty Popczyk-Szczęsnej i Magdaleny Figzał

Redaktor serii: Studia o Kulturze
Dobrosława Wężowicz-Ziółkowska

Recenzent
Anna Krajewska

Za zgodę na udostępnienie fotografii Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
dziękuje
Archiwum Teatru Polskiego we Wrocławiu, Archiwum Teatru Ósmego Dnia w Poznaniu
oraz Pani Danucie Drytwie – dyrektor Muzeum Obozu Koncentracyjnego Stutthof

Spis treści

Wstęp (<i>Beata Popczyk-Szczęsna</i>)	9
---	---

Część pierwsza

Mediatyzacje doświadczeń

Marek Pieniążek

Podmiot w transmedialnym dialogu z kulturą. Od fantazmatu do nowych form dramatu egzystencji	15
--	----

Wojciech Baluch

Doświadczenie odcieleśnione: nowe wymiary dramatyzacji w świecie nowych mediów	31
--	----

Ewa Wąchocka

Doświadczenie pamięci	45
---------------------------------	----

Antoni Winch

Ostatnia zabawa. Doświadczenie dramatu i dramat doświadczenia w <i>Ostatniej taśmie</i> Samuela Becketta i <i>Zabawie</i> Sławomira Mrożka na tle przemian kulturowych związanych ze śmiercią Boga	59
--	----

Część druga

Doświadczenia historyczne udratyzowane

Krystyna Latawiec

Dramatyczne i teatralne reprezentacje przeżywania historii	73
--	----

Maja Siedlecka	
Tekst dramatyczny jako reprezentacja doświadczenia obozowego na przykładzie utworu <i>Jedno serce</i> Włodzimierza Głowackiego	87
Marta Niedziela-Janik	
Wojenne doświadczenie na pograniczu rzeczywistości i fantastyki w dramaturgii Niny Sadur	97
Adriana Świątek	
Doświadczenie stanu wojennego w spektaklu <i>Piołun</i> Teatru Ósmego Dnia	107
Tatjana Lazorčáková	
Teatr jako zapis doświadczeń jednostki i pamięć narodu (Współczesny nurt czeskiego teatru dokumentalnego i politycznego)	119
Agnieszka Watras	
Tekst dramatyczny jako reprezentacja doświadczenia zbiorowego na przykładzie <i>Naszej klasy. Historii w XIV lekcjach</i> Tadeusza Słobodzianka	127

Część trzecia

Doświadczenia graniczne

Barbara Bibik	
„ <i>Hekabe</i> , czyli o granicy cierpienia”	139
Ewa Szkudlarek	
Rzeźby z mgły — doświadczenie wizualne Witkacego	151
Aleksander Kopka	
Doświadczenie śmierci w dramacie Jeana-Paula Sartre’a	163
Irena Górska	
Śmierć jako doświadczenie graniczne w polskim dramacie współczesnym	173
Dorota Szewczyk-Świerniak	
Poetyckie monologi kobiet w dramatach Tadeusza Różewicza jako forma artykulacji doświadczeń granicznych	189
Ewa Dąbek-Derda	
W stronę metafizyki. Doświadczenie życia — doświadczenie teatru w dramatach Jona Fosseo	205
Małgorzata Krakowiak	
Czy możliwy jest brak dramatu w dramacie o śmierci? (<i>Kwintet</i> Andrzeja Stasiuka)	217
Anna Sobiecka	
Doświadczenie Boga w najnowszym polskim dramacie	229

Monika Błaszczak

- Dramat doświadczenia a doświadczenie dramatu 251

Część czwarta

Przeżycia — świadectwa — reprezentacje

Berenika Palus

- Syn naturalny* Denisa Diderota: dramat jako komemoracja przeżycia i jako eksperyment 269

Grażyna Starak

- Doświadczenie Innego w dramatach Bernarda-Marie Koltèsa 277

Anna Sieroń

- Czas żałoby. Niewystarczalność poetyki dramatu realistycznego na przykładzie dramatu Ariela Dorfmana *Śmierć i dziewczyna* 285

Dorota Gołek-Sepetliwa

- Doświadczenie pustki we współczesnym dramacie bułgarskim 295

Magdalena Figzał

- Melancholia jako sposób doświadczania rzeczywistości w dramatach Hanocha Levina 307

Aneta Głowacka

- Doświadczenie kobiece. Odrzucona w dramatach Antoniny Grzegorzewskiej . . . 321

Beata Popczyk-Szczęсна

- Doświadczone — powtórzone: strategie reprezentacji świata w wybranych dramatach Artura Pałygi i Zyty Rudzkiej 335

Część piąta

Teksty w działaniu — dramaturgia doświadczeń

Lilianna Dorak-Wojakowska

- Dramat a kult na przykładzie misterium wielkanocnego 349

Katarzyna Fazan

- Teatralne portrety artystów. Dramatyczność biografii w inscenizacjach Jerzego Jarockiego i Krystiana Lupy 365

Piotr Rudzki

- Poczekalnia.0* w reżyserii Krystiana Lupy — prehistoria tekstu 381

Piotr Dobrowolski	
Estetyka doświadczenia a doświadczenie estetyczne w twórczości dramatycznej Tadeusza Słobodzianka	399
Magdalena Kędzierska	
„Bezrobotny aktor staje się autorem”. Zjawisko pisania dramatów dla własnej sceny na przykładzie wybranych dramatów Fausta Paravidina	413
Alicja Paszkowska	
Autor/reżyser. Doświadczenie sceny w twórczości Didier-Georges’a Gabily’ego i Joëla Pommerata	425
Karolina Klejewska	
Artykulacja „doświadczenia” w twórczości scenicznej Rodriga Garcíi	437
Magda Nabiałek	
Doświadczenie sceny w polskim dramacie najnowszym	445
Monika Gorzelak	
„Zagraj to jeszcze raz, Marsjaszu” – performatywność w dramacie współczesnym na podstawie tekstów: <i>III Furie</i> , <i>Lenz</i> , <i>Judyta</i> i <i>Jak być kochaną</i> w kontekście festiwalu „Interpretacje”	457
Indeks nazw osobowych (<i>Dorota Szewczyk-Świerniak</i> , <i>Magdalena Kędzierska</i>)	467
Noty o Autorach	479

Wstęp

Doświadczenie jako kategoria badawcza i problem teoriopoznawczy pozostaje dziś — podobnie jak zagadnienia związane z pamięcią i tożsamością — jednym z kluczowych pojęć w różnych dyskursach humanistycznych. O doświadczeniu, ujmowanym w szerokiej perspektywie epistemologicznej, z uwzględnieniem wielu zakresów znaczeniowych tego pojęcia, dyskutują zarówno filozofowie, jak i estetycy, socjologowie i kulturoznawcy, literaturoznawcy i lingwiści. Najnowsze refleksje naukowe na ten temat, wśród których istotną rolę drogowskazu teoretycznego odgrywa cykl publikacji *Nowoczesność jako doświadczenie* pod redakcją Anny Zeidler-Janiszewskiej i Ryszarda Nycza, wyrastają z przekonania o potrzebie prowadzenia rozważań na temat kategorii doświadczenia, poddanej jednak adekwatnym dla naszej późnej nowoczesności dookreśleniom i redefinicjom.

Uwzględnienie przemian w statusie samego doświadczenia, które przestało funkcjonować jako źródło wiedzy i gwarancja spójnych projektów tożsamościowych, poszukiwanie języka opisu doświadczeń niejednorodnych, fragmentarycznych, czy wreszcie intuicyjne przekonanie wielu badaczy, że refleksja o doświadczeniu łączy różne typy namysłu nad egzystencją, prowadzone nierzadko w sposób interdyscyplinarny, w zderzeniu różnych dyskursów i/czy artefaktów — wszystkie te postawy poznawcze pozwalają wnioskować o inspirującej roli kategorii doświadczenia, która umożliwi debatowanie na temat różnych aspektów obecności człowieka w świecie. Prowadzona w tym kierunku refleksja naukowa rozwija się w nawiązaniu do i niejako w polemice wobec też Giorgia Agambena, który pisał o niedostępności problemu doświadczenia, o wywłaszczeniu człowieka nowoczesnego z własnych doświadczeń. Wskazana przez filozofa niezdolność do posiadania i komunikowania doświadczenia idzie bowiem w parze z nieustającą potrzebą werbalizowania tego braku i związanych z nim problemów tożsamościowych.

Książka *Dramat i doświadczenie* to publikacja nawiązująca do rozważań, podejmowanych w nurcie poetyki doświadczenia, z intencją włączenia w ten

obszar badawczy refleksji o dramacie i teatrze. Zebrane w tomie teksty wygłoszone zostały na konferencji zorganizowanej przez Zakład Teatru i Dramatu Instytutu Nauk o Kulturze¹ Uniwersytetu Śląskiego w maju 2012 roku, w czasie której podjęto wieloaspektowe dyskusje o ścisłych związkach i wzajemnych zależnościach między pojęciami/problemami, wskazanymi jako hasło wywoławcze konferencji.

W pierwszej części tomu, zatytułowanej *Mediatyzacja doświadczeń*, znajdują się artykuły, w których punktem wyjścia są przemiany w sposobie artykułowania problematyki doświadczenia. Autorzy, wykorzystując obszerne konteksty współczesnej filozofii podmiotu, teorii mediów i performatyki, podejmują refleksję na temat mediatyzacji doświadczeń; przedmiotem ich zainteresowania pozostają zarówno nowe tożsamości, ukształtowane w kulturze medialnej – z założenia niespójne, heterogeniczne, jak i problem pamięci jako medium doświadczeń przedstawionych, nie tyle jednak odtwarzanych, ile kreowanych z jawną tendencją do podważania ich wiarygodności.

Część druga *Doświadczenia historyczne u dramatyzowane* gromadzi teksty poświęcone różnym przykładom reprezentacji dwudziestowiecznych doświadczeń historycznych, i to zarówno w dramacie, jak i w teatrze – w spektaklach powstałych na kanwie tekstów dramatycznych bądź kreowanych na podstawie różnych scenariuszy jako przykłady szczególnej potrzeby wypowiedziania się artystów na temat zagłady, konfliktów wojennych i zdarzeń politycznych determinujących życie zbiorowości.

W części trzeciej *Doświadczenia graniczne* znalazły się artykuły będące analizą skrajnych sytuacji egzystencjalnych przedstawionych w tekstach dramatycznych. Sposób ukazywania tego, co niewyraźne, rozważania o śmierci czy próby wizualizacji doświadczenia religijnego, to najważniejsze obszary zainteresowania autorów, którzy omówili teksty tak różnych twórców, jak na przykład Jean-Paul Sartre, Tadeusz Różewicz czy Jon Fosse. Obecne w tej partii książki refleksje na temat stanów granicznych, warunkowanych cierpieniem, doświadczeniem cudzej śmierci czy też złudzeniami poznawczymi człowieka, łączą się z uwagami dotyczącymi graniczności samej formy dramatu eksponującego poprzez niejednorodny tryb prezentacji świata wszelkie pęknięcia i zaprzeczenia charakterystyczne dla ludzkiej tożsamości.

Część czwarta *Przeżycia – świadectwa – reprezentacje* to zbiór artykułów poświęconych ekspresji różnych doświadczeń ludzkich ukazanych w dramacie; chodzi przede wszystkim o istotne, by nie rzec: konstytutywne, dla człowieka doświadczenia: miłości, samotności, odrzucenia, melancholii, które pojawiają się w omawianych dramatach jako składniki biografii postaci i/lub świadectwa traumy piszących. Subtelne bądź manifestacyjne środki językowe, stosowane przez dramatopisarzy, skutecznie wizualizują różne jednostkowe historie, sug-

¹ Obecnie Instytut Nauk o Kulturze i Studiów Interdyscyplinarnych.

rując jednocześnie czytelnikowi zapośredniczony tworzywem słownym status prezentowanych doświadczeń.

I wreszcie część piąta: *Teksty w działaniu — dramaturgia doświadczeń*. Zgromadzone w niej artykuły dotyczą bardzo różnych zagadnień, łączy je jednak podobne spojrzenie na tekst sceniczny jako element szeroko zakrojonych praktyk performatywnych inicjowanych przez twórców teatralnych. Problem ten, o czym świadczy liczba pomieszczonych artykułów, analizować można z wielu różnych perspektyw: biorąc pod uwagę na przykład performatywne czytanie dramatu, zaprojektowanego już na poziomie formalnym jako rodzaj wyzwania dla odbiorcy; biorąc pod uwagę dramaturgię spektaklu, w którym uprzedni tekst dramatyczny funkcjonuje jako rodzaj szcątkowego pretekstu; biorąc wreszcie pod uwagę sposób opracowania materiału werbalnego — wcale nie dramatu — jako ważnego czynnika zaprojektowanej w spektaklu dialektyki doświadczeń różnych podmiotów, to znaczy uobecnionych dzięki aktorom bohaterów scenicznych, realizatorów przedstawienia i jego odbiorców.

Zgromadzone w książce artykuły układają się w zbiór wypowiedzi ujawniających przede wszystkim dwie wyraziste dominanty. Po pierwsze, w obrębie książki zderzyły się z sobą rozmaite perspektywy poznawcze, wynikające choćby z różnych ujęć interpretacyjnych, które zaproponowali poszczególni autorzy. Po drugie, obszar tematyczny artykułów wyraźnie wskazuje praktykę badawczą, występującą dziś coraz częściej w refleksji teatrologicznej, a polegającą na uelastycznieniu znaczeń pojęcia „dramat”. To ostatnie desygnuje bowiem nie tylko określony regułami poetyki gatunek literacki, ale także — zgodnie z etymologią — dynamikę ludzkich działań, skondensowanych w rozmaitych aktach artystycznej reprezentacji świata — i tych literackich, i tych scenicznych. Nic dziwnego zatem, że pomiędzy tekstami zgromadzonymi w zbiorze powstaje swego rodzaju gra znaczeń. Gra, która stanowi zaproszenie dla czytelnika do wzięcia udziału w lekturze domykającej niejako zaproponowany przez autorów wielogłos na temat ograniczeń czy problemów w komunikowaniu jednostkowych i zbiorowych doświadczeń.

Beata Popczyk-Szczęsna

Indeks nazw osobowych

- Abrahams Roger D. 148, 351
Abrahamson Ernst L. 143, 146
Abriszewski Krzysztof 458
Adamiec Ladislav 121
Agamben Giorgio 9, 328
Ajschylos 169
Aleksijewicz Swietłana 140
Alexander Jeffrey 60
Amejko Lidia 229, 449, 451, 456
Amiel Irit 308
Andersen Hans Christian 155
Andreoli Vittorino 142, 148–149
Andrzejewski Jerzy 78
Appia Adolphe 111
Ariés Philippe 177–178, 218
Artaud Antonin 18, 111, 485, 461
Arystoteles 97, 102, 148, 274–275, 279,
350–351
Attridge Derek 402
Azama Michel 278
- Baar Lida 120
Bachtin Michał M. 35, 275, 383, 395
Badinter Elisabeth 326
Bajer Michał 24, 46, 55, 229
Bakke Monika 193, 194
Bal Ewa 415
Balthasar Hans Urs von 17–18, 23, 26, 28
Baltyn-Karpińska Hanna 146, 148
Baluch Jacek 189
- Baluch Wojciech 16, 31–43, 230, 240, 446,
449, 451
Bałdys Ewa 144
Banasiak Bogdan 410, 457
Banu Georges 427
Baran Bogdan 173, 406, 457–458
Barba Eugenio 351, 353
Barthes Roland 271–273, 287–288, 385,
457, 465–466
Bashevis Singer Isaac 134
Baszniak Tadeusz 45
Bataille Georges 173, 185, 187
Baudouin de Courtenay Ehrenkreutz-
-Jędrzejewiczowa Cezaria 349
Baudrillard Jean 41, 61, 154
Bauman Zygmunt 41, 61, 154, 304, 385,
386, 439
Bąkowska Eligia 218
Beckett Samuel 33–36, 38, 41–43, 51,
53–54, 59, 64–66, 69–70, 206, 214–
215, 233, 252–253, 256, 277, 287, 298,
308, 356
Ben-Zvi Linda 308
Bendyk Edwin 18
Benjamin Walter 60–61, 75, 194, 408
Berger Jurgen 205
Berger René 264
Berkeley George 254, 255
Berleant Arnold 410
Berman Marshall 303

- Bernatowicz Małgorzata 20
Bernhard Thomas 372, 383–384
Betlejewski Rafał 408
Białoszewski Miron 343
Biały Beata 394
Bibik Barbara 6, 139–150, 479
Bielańska Anna 148
Bielawski Maciej 142
Bielik-Robson Agata 19, 303
Bieliński Mariusz 231, 233, 235, 237,
248–250
Bieńczyk Marek 200
Bikont Anna 129–130, 136, 409
Bizio Krzysztof 449, 451
Blatter Jane 87
Bloch Ernst 174
Blumenberg Hans 105
Błaszczak Monika 7, 251–265, 480
Błóński Jan 69, 127, 256, 446, 486
Bobecki Wojciech 385
Bockris Victor 373
Bogacz Szymon 231–233, 249–250
Böhme Gernot 448
Bolecki Włodzimierz 19, 49, 201, 247, 344,
401
Bonaszewski Mariusz 370
Bończa-Szabłowski Jan 144
Borczuch Michał 23
Borkowska Grażyna 322–323
Borowski Adam 109–110, 113
Borowski Mateusz 24, 26, 63, 74, 359,
394–395, 432, 441, 446, 461
Boulton Marjorie 356
Bourdieu Pierre 324, 328–329
Brach-Czaina Jolanta 193, 196–198, 325
Brecht Bertolt 24, 102, 147, 356, 286–
289
Brillant-Annequin Anick 293
Broch Hermann 372
Bruner Edward M. 48, 62, 142, 147, 351
Bubner Rüdiger 400–401
Büchner Georg 74
Buczek Marta 295
Buczyńska-Garewicz Hanna 22, 184
Buden Boris 20
Bujak Adam 358
Bukowski Piotr 139
Buksiński Tadeusz 97
Burnett Anne P. 146
Burszta Wojciech Józef 264
Burton Robert 312
Byron Georg Gordon 369
Bystron Jan Stanisław 349
Caillois Roger 275, 349
Calderon de la Barca Pedro 428, 479
Camus Albert 65, 174
Carlson Marvin 439, 446
Carr David 258
Cellier André 427
Certeau Michel de 21
Chartier Pierre 271
Chéreau Patrice 276
Chotkowski Łukasz 139, 143
Chutnik Sylwia 79
Cieński Marcin 406, 483
Cieplak Piotr 249
Cieśla-Korytowska Maria 340
Cieślak Jacek 145, 386
Cieślak Ryszard 427
Conacher D.J. 146
Cossa Roberto 290
Craig Edward 450
Crary Jonathan 158
Cybulko Anna 101
Czapik-Lityńska Barbara 295
Czapliński Przemysław 76, 218, 405
Czarnik Marcin 394
Czech Jerzy 140
Czechow Antoni 302
Czerwijowska Helena 367
Czerwińska Jadwiga 140–141
Darwin Karol 460
Davidson Donald 31–33, 43
Dąbek Agata 239, 447
Dąbek-Derda Ewa 6, 205–215, 480
Dąbrowska-Partyka Maria 296
Dąbrowski Tadeusz 25
De Dienes Andy 376

- De Roux Dominique 370
Deczewska Wioleta 301
Degler Janusz 103
Delaperrière Maria 270–271
Deleuze Gilles 264, 410–412
Demirski Paweł 79, 225, 260–263, 465
Denet Daniel 459
Derkaczewska Joanna 343
Derrida Jacques 49–50, 166, 441, 457–458, 465–466
Dewey John 142, 148, 440
Diderot Denis 7, 269, 270–276, 483
Didi-Huberman Georges 447
Didier-Georges Gabily 8, 425, 427, 433, 435
Dilthey Wilhelm 142, 148, 350, 354, 355
Dini Filippo 418
Dobrogoszcz Tomasz 74, 76
Dobrowolski Paweł 230, 249
Dobrowolski Piotr 8, 100, 142, 345, 399–412, 480
Dollan Jill 461
Domańska Ewa 74, 219, 406
Domański Tadeusz 89
Dorak-Wojakowska Lilianna 7, 349–363, 480
Dorfman Ariel 7, 285, 287–288, 290–294
Dostojewski Fiodor 372, 376, 383
Dragún Osvaldo 290
Drewniak Łukasz 77, 409–410
Dubielówna Krzesiśława 386
Duda Artur 231
Duniec Krystyna 130, 336
Dunin-Wąsowicz Krzysztof 88
Durand Regis 445
Duras Marguerite 46, 48–53, 56–58
Dzierżyńska Aleksandra 338
Dziuban Zuzanna 197

Eco Umberto 458
Edelman Gerald 459
Englert Jan 370
Esslin Martin 59
Eurypides 139–141, 143–148, 433

Faerber Johan 279
Färberböck Maks 140
Fazan Katarzyna 7, 199, 335–379, 469
Featherston Mike 440
Ferency Antoni 242, 244, 249–250
Fertacz Magdalena 79, 229, 449, 451, 456
Fichte Johann Gottlieb 400
Figzał Magdalena 3, 7, 307–319, 481
Filiciak Mirosław 20
Filipowicz Halina 190
Filippo Eduardo de 413
Fischer-Lichte Erika 394, 441, 443, 446–462, 465
Fish Stanley 458
Fo Dario 414–415
Fosse Jon 56–58, 205–215
Foucault Michel 264
Fox Dorota 255
Franscastel Pierre 449
Fredro Aleksander 367
Fret Jarosław 351
Freud Sigmund 47, 49–50, 134, 165, 171, 310–311, 315–319
Fried Michael 272
Friedrich Caspar David 159
Frycz Jan 368
Fukuyama Francis 369

Gadamer Hans-Georg 15, 256, 406
Gajdus Wojciech 88
Gańczarczyk Iga 374
Garbaczewski Krzysztof 23
García Rodrigo 437, 439, 444
Garnier Robert 433
Gayot Joëlle 429–430
Gebert Konstanty 388
Geertz Clifford 98
Genet Jean 20
Gennep Arnold van 394
Gergen Kenneth 15–16, 21–22
Gerould Daniel Charles 153, 157
Giddens Anthony 22, 258
Gierasimiuk Jerzy 255
Gierszał Marek 23
Gietzky Gabriel 23

- Giza Barbara 299
Gleeson Brendan 36
Globisz Krzysztof 367
Gloger Zygmunt 352
Gluza Zbigniew 109
Głowacka Aneta 7, 321—333, 481
Głowacki Włodzimierz 6, 87, 89—95
Goban-Klas Tomasz 22
Godzic Wiesław 258
Goebbels Joseph 120
Goffman Erving 385
Gogh Vincent van 66
Gogołek Włodzimierz 22
Gołek-Sepetliewa Dorota 7, 295—306, 481
Gołębiewska-Bijak Maria 206
Gombrowicz Rita 370
Gombrowicz Witold 76, 79, 229—231, 366, 369—371, 377—379
Gorki Maksim 99, 383
Gorzelał Monika 8, 457—466, 481
Gosk Hanna 76, 342, 345
Gospodinow Georgi 297—298, 303—305
Gott Karel 124
Gottesman Marzenna 290
Górska Irena 6, 173—188, 482
Grabowski Artur 449, 452—456
Grabowski Mikołaj 23
Graff Piotr 51
Greban Arnoul 358
Greban Simon 358
Greenson Ralph 376
Grodek Julita 308
Gross Jan Tomasz 128—129, 131—132, 135—136, 408—409
Grossman-Kliber Monika 205
Grosz Elizabeth 323
Grotowski Jerzy 458
Gruszczynska Hanna 139
Gruszczynski Piotr 322
Grynberg Henryk 133—134
Grzegorzewska Antonina 321—324, 326, 328—329, 331—333
Guczalska Katarzyna 61, 440
Gurdżijew Georgij 372
Guze Joanna 65, 174
Gwóźdź Andrzej 258
Habermas Jürgen 109, 259
Hácha Emil 122
Hagens Günter von 218
Halberstram Judith Jack 330
Hannerz Ulf 15
Hausbrandt Andrzej 62
Havel Václav 121
Heath Malcolm 139
Hebbel Friedrich
Hedemann Oskar 173
Hegel Georg Wilhelm Friedrich 440
Heidegger Martin 31—32, 38, 42—43, 173—174, 211, 255—256, 264, 370, 372
Heith Anne 206
Hejda Danuta 80
Herbert Zbigniew 181—183, 186—188, 464—465
Herling-Grudziński Gustaw 299
Hillers Marta 140
Hitler Adolf 73, 84, 87—88, 122, 132
Hochfeldowa Anna 255
Holewińska Julia 229
Holoubek Gustaw 383
Honzirek Jiří 121
Horzyca Wilam 240
Hudzik Jan Paweł 255
Hume David 255
Husserl Edmund 255
Hutko Jaroslav 124
Ibsen Henrik 45, 50, 205—206, 214—215, 286
Ingarden Roman 446
Ionesco Eugène 66, 206, 287
Iwasiów Inga 325
Jagodzińska Anna 88
Jakimowicz Irena 156
James William 51
Jan Paweł II (Karol Wojtyła) 229, 233, 240, 245
Janczewska Jadwiga 367
Janikowski Grzegorz 351

- Jankélévitch Vladimir 175, 177, 180
Jankowska Hanna 21
Jankowska-Cieślak Jadwiga 145
Jankowski Kazimierz 388
Jarocki Jerzy 7, 76–78, 365–372, 377–379
Jarosz Agnieszka 230
Jarząbek Dorota 230, 449, 451
Jarzębski Jerzy 343, 370
Jaspers Karl 174–176, 179, 183, 185–186, 190–191
Jastrząb Mariusz 77
Jaworska Janina 87, 95
Jaworska Justyna 322, 447
Jelinek Elfriede 383–384
Jenkins Henry 20, 34, 38
Johnsen Kai 205–206, 213
Juda Celina 296
Jung Carl Gustaw 46, 57, 285, 288
Juřina Věnceslav 124
- Kaczmarek Czesław 130
Kaczmarek Katarzyna 300
Kaczmarek Szymon 23
Kadłubek Zbigniew 282
Kafka Franz 299
Kajzar Helmut 256–257, 260
Kalaga Wojciech 251
Kamiński Piotr 303
Kane Sarah 253–255, 481
Kant Immanuel 370, 372, 383
Kantor Tadeusz 116, 133, 481–482, 484
Kapferer Bruce 62
Karbowska Joanna 449
Karpińska Hanna 302–304
Kartezjusz 192, 255
Kasperski Edward 300–301
Keats John 21
Kędzierska Magdalena 8, 413–424, 477, 482
Kędzierski Marek 252
Kijowski Andrzej Tadeusz 103
Kiss-Orska Dominika 147
Kitto Humphrey D. F 146, 148
Klata Jan 23
Klaus Václav 121
Klein Marc 427
Klejewska Karolina 8, 437–444, 482
Klekot Ewa 44, 62, 142, 351
Klemm Wojciech 462–463
Klibansky Raymond 310
Kloch Zbigniew 450
Kluba Agnieszka 272
Kluszczyński Ryszard W. 25
Kłosiński Krzysztof 19, 50, 411
Kochan Marek 229
Koczanowicz Dorota 440
Kolankiewicz Leszek 111
Koltès Bernard-Marie 277–284, 427, 485
Kołodziejczyk Dorota 75
Kołodziejczyk Sebastian Tomasz 210, 254
Kołyшко Piotr 388
Komasa Jan 42–43
Konieczko Hieronim 139, 229
Konieczna Aleksandra 23
Konstantinowa Ełka 303
Kopciewicz Leszek 324
Kopciński Jacek 145, 147–148, 182, 249, 343, 425
Kopka Aleksander 6, 163–171, 482
Korczak Łukasz 389
Korzeniak Sandra 376
Kosiński Dariusz 26–28, 100, 142, 147, 190, 349, 350, 352, 254
Kościelniak Marcin 230
Kościów Aleksander 146
Kośmicki Łukasz 79
Kotański Michał 238
Kott Jan 144
Krajewska Anna 16, 20, 24, 63, 100, 142, 182, 255, 345, 426, 430
Krajewski Janusz 300
Krakowiak Józef Leszek 175
Krakowiak Małgorzata 6, 217–227, 482
Krakowska Joanna 130, 336
Krejčig Ivan 122
Kristeva Julia 311, 315–319
Kruczewski Bodek 139
Kruszczyński Piotr 231, 240
Kryczyńska Anna 310

- Krzanowska Monika 198
Krzemieniowa Krystyna 61, 442
Krzemień-Ojak Sław 258
Krzyżaniak Ewa 264
Kubikowski Tomasz 18, 27–28, 65, 102, 382, 446, 458–461, 463, 465–466
Kubin Alfred 372
Kuczyński Jan 89
Kuderowicz Zbigniew 350
Kuligowska-Korzeniewska Anna 318, 425
Kuligowski Waldemar 218
Kunce Aleksandra 158–159, 162
Kunz Tomasz 19, 190, 386
Kurylewicz Gabriela 151
Kurz Iwona 158
Kuśmider Szymon 367
Kuźmiński Marcin 24
Kwaterko Mateusz 175
Kwieciński Zbigniew 300
Kyzioł Aneta 408
- Labakhua Karolina 143, 146–147
Lacan Jacques 281, 283–284
Lachman Michał 449
Lachnit Ewa 231, 245–246, 248–250
Lachowska Dorota 176
Lagarce Jean-Luc 427
Landsmann Ivan 123
Laplanche Jean 20
Latawiec Krystyna 5, 16, 73–85, 483, 450
Lazorčáková Tatjana 6, 119–125, 483
Lebiedzińska Ksenia 141
Lehmann Hans-Thies 105, 458–459, 461–463
Leibniz Gottfried Wilhelm 255
Lem Stanisław 63
Leociak Jacek 201
Leonardo da Vinci 159
Leszczyński Jan 152
Leśniewski Norbert 190
Levin Hanoch 7, 307–310, 312–318, 447
Lévinas Emmanuel 177, 185
Levy Shimon 307–308
Lewański Julian 357
- Liber Marcin 79, 83, 463
Libera Antoni 34, 66, 252
Libionka Dariusz 130
Lichański Stefan 196
Limanowska Barbara 330
Limanowski Mieczysław 352
Limon Janusz 446–448
Linich Billy 375
Losco Mireille 359
Lubelska Magdalena 301
Lupa Krystian 7, 365, 372–379, 381–389, 394–396
Lurker Manfred 245
Lytard Jean-François 200–201, 439
- Łanowski Jerzy 139, 146, 148
Łarionow Dominika 449
Łaska Magdalena 141
Łebkowska Anna 301
Łomnicki Tadeusz 229
Łosicki Robert 139
Łotman Jurij 35, 446, 448
Łubecka Michalina 143
Łukasiewicz Jan 255
Łukasiewicz Małgorzata 192, 336
Łuksza Agata 141, 144–145
- Mach Joanna 15
Machcewicz Paweł 129, 130
MacIntyre Alasdair 258
Magala Stanisław 109
Majakowski Władimir Władimirowicz 409
Majcherek Janusz 233
Majcherek Wojciech 77
Majeran Tomasz 220
Malczak Monika 218
Małecki Wojciech 184
Man Tomasz 56, 452
Manovich Lew 34
Marczewska Katarzyna 177
Margański Janusz 146, 457
Markiewicz Henryk 301
Markowski Michał Paweł 311, 317, 465
Marody Mirosława 15
Marquard Odo 61, 405

- Martel Frédéric 27–28
Martuszevska Anna 455
Masaryk Tomáš Garrigue 122
Masłowska Dorota 229, 384–386, 449, 451
Mazur Elżbieta 80
McDonagh Martin 33, 36–38, 43
McHall Brian 37
McKenzie Jon 28
McLuhan Marshall 31–32, 34, 38, 42–43
Meltzer Gary S. 143
Met Anna 139
Michalski Krzysztof 255
Micińska Anna 160
Miciński Bolesław 223–224
Miciński Tadeusz 369
Mickiewicz Adam 368, 480, 482, 485
Mieszek Dorota 322
Mikołaj z Wilkowiecka 358
Mikulášek Jan 124
Milton Sybil 87
Miłosz Czesław 75, 79, 217, 221
Minyana Philippe 46–49, 53–58, 427
Misiulek Edmund 287
Miśkiewicz Paweł 23, 198–199, 383
Mizera Michał 229
Mnouchkine Ariane 381
Modrzejewska Helena 239, 366, 383
Modzelewska Natalia 383
Modzelewski Marek 178
Molier (Jean Baptiste Poquelin) 428, 433
Monet Claude 158, 161
Monroe Marilyn 372, 375–376, 378–379
Morbitzer Janusz 22
Morin Edgar 174
Morley David 15
Mossman Judith 140
Mostowicz Dołęga Tadeusz 223
Moszyński Kazimierz 349
Mrowiec Dagmara 394
Mrozek Sławomir 5, 59, 63–65, 67–70, 75–79, 84–85, 486
Mróz Lech 349
Mukařovský Jan 189
Musil Robert 372, 383
Muskala Monika 384
Muskaria Amanita 229
Myszkorowski Jakub 178
Nabiałek Magda 8, 445–456, 483
Nasiłowska Anna 323
Nasio Juan-David 20
Nawrocka Ewa 19, 49, 201, 247, 344, 401
Nerval Gerard de 315
Neuger Leonard 131, 399
Niedziela-Janik Marta 6, 97–106, 483
Nieradkiewicz Marta 144
Nietzsche Fryderyk 59, 62, 157, 372
Niziołek Grzegorz 191, 202, 230
Niziołek Renata 55
Norén Lars 386
Nouryeh Andrea 274
Novarina Valère 427
Nowacki Dariusz 225–226
Nycz Ryszard 9, 17, 22, 33, 42–43, 49, 190, 201, 247, 299, 344, 401, 405–406, 408, 439–440, 447
Nyczek Tadeusz 110, 112
Ockham Wilhelm 255
Ogrodowska Barbara 357
Olek Agnieszka 308–309, 314
Olkusz Piotr 25, 381, 427
Orłowski Hubert 60
Orłowski Stanisław 89
Ortega y Gasset José 60
Ostrowicki Michał 255
Paczocha Radosław 178
Paczowska Maria 371
Palus Berenika 7, 269–276, 483
Pałyga Artur 7, 335–337, 340–341, 343–346
Panas Władysław 455
Pankowski Marian 80–82, 84–85
Panofsky Erwin 310
Paolini Marco 414
Paravidino Fausto 414–419, 421–424
Partyga Ewa 64, 230, 345

- Paszowska Alicja 8, 425–435, 484
Patočka Jan 300
Patriček Dušan 120
Pavis Patrice 16, 25, 27, 119, 189, 274, 343, 381, 427
Pawelczyńska Anna 89
Pawlicki Przemysław 146
Pawłowski Łukasz 59
Pawłowski Roman 29, 179, 225, 229, 239, 260, 409
Perrin Joseph Marie 370
Persak Krzysztof 129–130
Petito Antonio 413
Petrolini Ettore 413
Pezda Aleksandra 22
Piaf Edith 46
Pieniążek Marek 5, 15–30, 484
Piłat Robert 47
Pinter Harold 51
Pirandello Luigi 269, 286, 415
Pithart Petr 121
Pitínski Jana A. 122
Platon 102, 170
Plaut Fred 385, 388
Podstawka Anna 230
Pommerat Joël 8, 425, 427, 429–430, 432–435
Poniedziałek Jacek 313–314
Popczyk-Szczęsna Beata 3, 7, 9–11, 245, 335–345, 402, 484
Popiel Jacek 176–177
Popiel Magdalena 17, 21
Pöppel Ernst 387
Poprzęcka Maria 152, 159, 162, 272
Póltawska Wanda 95
Prensky Mark 18
Prokop Jan 74
Prokop-Janiec Eugenia 21
Prokopiuk Jerzy 388
Prosperi Mario 414
Proust Marcel 46, 69, 178
Pruchniewski Marek 178–179, 186–188
Prussak Maria 230, 242–243
Przewłocki Grzegorz 326
Przybylski Marcin 370
Przybylski Ryszard 449
Puchalska Iwona 340
Puzyna Konstanty 382, 384
Puzyna-Chojka Joanna 406–407
Python Monthy 37
Rabinowitz Nancy S. 141
Rachnew Elin 297–298, 301–302, 305
Racine Jean 433
Rappa Giampiero 418
Rasiakówna Halina 388–389
Ratajczakowa Dobrochna 99–100
Readings Bill 439
Reese Oliver 120
Remlov Tom 205–206
Reszke Robert 46, 57, 165, 311
Rewers Ewa 192–193, 326
Ricoeur Paul 51, 78, 256, 264, 302–303
Rimbaud Arthur 277, 279
Ritsos Janis 433
Rogoziński Julian 178
Rokem Freddie 74
Rosner Katarzyna 51, 258
Rosół Piotr S. 20
Rostworowski Karol Hubert 176–178, 187–188
Różewicz Tadeusz 6, 10, 181–183, 186–199, 201–204, 260, 263
Rudowski Krzysztof 258–259
Rudziński Roman 174, 190–191
Rudzka Zyta 7, 229, 335–337, 339–340, 342–345, 346, 450
Rudzki Piotr 7, 381–397, 484
Ruszpel Maja 129, 290
Rybicka Elżbieta 299
Rymkiewicz Jarosław Marek 220, 483
Ryziński Remigiusz 311
Sadur Nina 6, 97, 99–106, 483
Sajewska Dorota 105, 458
Sala Paweł 229
Salamon Janusz 254
Salzmannová Eva 122
Samuels Andrew 385, 388
Santner Eric 19

- Sarrazac Jean-Pierre 290, 359, 395, 426, 430, 432
Sartre Jean-Paul 6, 10, 163–172, 256, 264, 298, 300
Sasinová-Polarczyk Alena 123
Savarese Nicola 351, 353
Saxl Fritz 310
Scaldati Franco 414
Scarpetta Eduardo 413
Schechner Richard 26, 65, 102–103, 355, 446
Scherer Georg 173–174, 178, 180
Schopenhauer Artur 370, 372
Schubert Franz 253, 292
Schulz Walter 174
Schwab Werner 383
Searle John Rogers 45, 459
Seel Martin 442
Segal Charles 140, 143
Sell Jolanta 46
Semenowicz Dorota 447
Seneka 433
Sennet Richard 21, 25
Seurat Georges 158
Shakespeare William 279
Shore Marci 407–408
Shorter Bani 385, 388
Shusterman Richard 184
Siedlecka Maja 6, 87–95, 485
Sieradzki Ignacy 153
Sieradzki Jacek 77, 425
Sieroń Anna 7, 285–294, 485
Sikora Natalia 141
Sikorska-Miszczuk Małgorzata 79, 83–85, 229, 231, 238–239, 249–250
Sikorski Janusz 60
Simmel Georg 192, 336
Sinko Grzegorz 425, 427
Siwiec Magdalena 340
Skarga Barbara 191, 195, 201
Skiba Piotr 375, 382–384, 396
Skibińska Ewa 388–389
Skrzypczak Piotr 457, 458
Skurowski Piotr 98
Skwarczyńska Stefania 103
Skweciński Mirosław 174
Slánska Josefa 122–123
Slánski Rudolf 122
Sławek Tadeusz 282
Sławińska Irena 199, 248
Sławiński Janusz 189, 192, 455
Słobodzianek Tadeusz 6, 8, 127–132, 134–136, 336, 399, 402–404, 406–407, 409–412
Słowacki Juliusz 23, 367, 483
Smarzowski Wojciech 79, 140
Sobelman Michał 314
Sobiecka Anna 6, 229–250, 485
Sofokles 168–169, 170, 460
Sokołowska Joanna Halszka 139
Sokół Lech 48
Solska Irena 369
Sontag Susan 411
Součková Milada 122
Souriau Étienne 446
Spengler Oswald 60
Spichalski Szymon 141, 144
Sruoga Balyś 88
Stachura-Lupa Renata 450
Stalin Józef 75–76, 78, 85
Staniewska Anna 174
Stankiewicz Sebastian 184
Starak Grażyna 7, 277–284, 485
Stasiuk Andrzej 6, 79, 217–221, 224–227, 231, 241–243, 249–250
Steigerwald Karel 122
Stein Gertruda 462
Stempowski Jerzy 73, 220
Stojowska Magda 374
Stopa Krzysztof 174
Strasberg Paula 376
Stratiew Stanisław 297–298, 300, 305
Strindberg August 45, 206, 213–215, 286
Sugiera Małgorzata 16, 24, 26, 63–65, 74, 105, 285, 290, 293, 297–299, 335–336, 359, 394–395, 432, 441, 446, 458, 461
Sułek Henryk 29, 179, 229, 260
Suska Dariusz 220

- Sutowski Michał 20, 408
Sysło Maciej 22
Szacki Jerzy 385
Szczenińska Weronika 23, 462, 464
Szczepeńska Anna 449
Szczygieł Mariusz 124
Szczyrzczaj Adam 388—389
Szela Jakub 79
Szewczyk-Świerniak Dorota 6, 189—204, 477, 485
Szkudlarek Ewa 6, 151—162, 181, 485
Szondi Peter 17, 287, 426
Szostkiewicz Adam 388
Szpakowska Małgorzata 330
Sztabrowski Paweł 425
Szulżycka Alina 22
Szumańska Alicja 388
Szurek Agnieszka 48, 62, 142, 351
Szuster Marcin 303
Szymanowski Piotr 27
Szymona Wiesław 18, 173
Szymor Piotr 373
- Śmiałkowski Wiesław 89
Śmietana Urszula 323
Śpiewak Helena 385
Śpiewak Paweł 385
Święcicka Krystyna 225
Świątek Adriana 6, 107—118, 486
Świontek Sławomir 189, 274, 343, 401, 427
- Taborski Bolesław 51
Taffon Giorgio 414
Takels Bruno 427—429, 431
Tanalska Anna 439
Taras Katarzyna 152
Tarkowska Małgorzata 141, 143, 144
Tarnas Barbara 140
Tauszyńska Anna Danuta 387
Thiel-Jańczuk Katarzyna 21
Thoreau Henry David 53
Thylwe Halina 205, 211
Tischner Józef 249, 250, 367
Tokarczuk Olga 385
- Tokarska-Bakir Joanna 338, 394, 405, 407, 409
Tokarz Bożena 255—256
Tomaszuk Piotr 249, 404
Tomczyk Wojciech 80, 449, 451
Tomiak Arkadiusz 198
Tondelli Pier Vittorio 415
Truppo Antonia 418
Trznadel Jacek 271, 385
Tumiłowicz Bronisław 144
Turing Alan 459
Turner Frederick 53
Turner Victor 48, 350—351, 354, 356, 401, 408
Turner William 48, 351
Turowicz Maria 446
Twardowski Kazimierz 255
Tyrowicz Stanisław 190
Tysza Juliusz 108
Tyszkiewicz Artur 233
- Ubersfeld Anne 278—279
Udalska Eleonora 213
Ulicka Danuta 100, 142, 275, 345
- Valero Julie 429, 431
Vattimo Gianni 61, 331, 332, 333
Vedral Iwo 238
Villqist Ingmar (Jarosław Świerszcz) 183—184, 186—188
Violet Ultra 374
Violla Bill 25
Vitez Antoine 427—428
Voegelin Eric 59
Vrchovský Ladislav 123
Vujtek Tomáš 122, 124
- Wachowski Lana 39, 42—43, 333
Wachowski Andrew 39, 42—43, 333
Walas Teresa 17, 447
Walczak Michał 231, 240, 248—249, 250
Waligóra Jerzy 74, 450
Warhol Andy 372—379
Wasilew Wasil 298
Watras Agnieszka 6, 127—136, 486

- Watts Allan Wilson 388
Wąchocka Ewa 5, 16, 45–58, 74, 255–
256, 450–451, 486
Weil Simone 370
Weishedel Wilhelm 174
Weiss Peter 383
Weksler Jacek 383
Welsch Wolfgang 61, 260, 440
White Hayden 74–75, 78, 82, 84, 406
Wierzchowska Anna 16
Wierzejska Jagoda 18
Wiliams Raymond 15
Wilkoszewska Krystyna 184, 440
Winch Antoni 5, 59–70, 486
Witkiewicz Stanisław Ignacy 152–154,
157, 159–161, 256, 378–379, 396, 484,
486
Witosz Bożena 192
Wittgenstein Ludwig 210, 457–458
Włostowski Ryszard 89
Wodziński Paweł 425
Wojcieszek Przemysław 229, 231, 237,
239–240, 249–250
Wolf Naomi 330
Wołkowicz Anna 176
Wolska Dorota 201
Wójcik Tomasz 18
Wyka Kazimierz 223
Wyka Marta 18
Wysocka Barbara 462
Wyspiański Stanisław 69, 178, 481
Yaari Nurit 308
Zabala Santiago 61
Zajac Marta 146
Zaleski Marek 344
Zalewska Kalina 233, 425
Zaremba Łukasz 158
Zaremba Marcin 140
Zawadzki Andrzej 331, 340, 344
Zawodziński Waldemar 233
Zeidler-Janiszewska Anna 190, 192, 194,
337, 405, 406, 408
Zeitlin Froma 148
Zern Leif 205–206, 208, 212
Zich Otakar 446
Zielińska Lidia 385
Ziemilski Wojciech 23–24, 29
Zieniewicz Andrzej 18
Zimbardo Philip 101, 104
Ziniewicz Piotr 231
Ziotas Lambros 198
Zuccaro Cataldo 174, 177, 183
Zwierzchowski Piotr 218
Zychowicz Juliusz 26, 300
Żeromski Stefan 23, 231
Żyłko Bogusław 446
Дечева Виолета 301
Ликова Розалия 298
Рахнев Елин 302

Dorota Szewczyk-Świerniak

Magdalena Kędziarska

Noty o Autorach

Wojciech Baluch — dr, adiunkt w Katedrze Performatyki Uniwersytetu Jagiellońskiego. Tytuł magistra otrzymał na podstawie pracy poświęconej metaforze teatralnej. W 1998 roku przebywał na Uniwersytecie SUNY at Buffalo w Cognitive Linguistics Departament jako stypendysta Fulbrighta. Dwa lata później został zaproszony na miesięczną wizytę do Uniwersytetu w Pittsburgu, gdzie poprowadził zajęcia poświęcone zagadnieniom semantyki kognitywnej. Rozprawę doktorską *Scena teatru, scena mentalna. Proces interpretacji w ujęciu kognitywnym* (Kraków 2005), poświęconą kognitywnym aspektom recepcji dzieła teatralnego, obronił w 2001 roku na Uniwersytecie Jagiellońskim. W następnych latach był organizatorem serii konferencji poświęconych wybranym zagadnieniom teorii teatru, które gromadziły młodych badaczy teatru oraz dziedzin pokrewnych. Odbił także staże we Freie Universität w Berlinie oraz Uniwersytecie Środkowo-europejskim w Budapeszcie. Jest współautorem wydanych przez Katedrę Dramatu monografii: *Dyskurs, postać i płęć w dramacie* (Kraków 2002), *Oblicza realizmu* (Kraków 2007), *Elementy dramatu. Analizy diagnostyczne* (Kraków 2009). W 2011 roku (Kraków) wydał książkę poświęconą najnowszemu dramatowi polskiemu *Po-między-nami*, w której przedstawił koncepcję dyskursu słabego. Rok później uzyskał stopień doktora habilitowanego na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego. Autor artykułu w wydanej w tym samym roku książce *Polska dramatyczna* (Kraków 2012). W ostatnich latach zajmuje się najnowszym polskim dramatem oraz współczesną kulturą medialną.

Barbara Bibik — dr, adiunkt w Katedrze Filologii Klasycznej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Studia licencjackie w zakresie filologii klasycznej — kultury antycznej ukończone w Instytucie Filologii Klasycznej Uniwersytetu Warszawskiego w 2001 roku, studia magisterskie na Filologii Klasycznej UMK oraz specjalizacja teatrologiczna w Instytucie Literatury Polskiej UMK ukończone w 2004 roku. Stopień doktora nauk humanistycznych uzyskany w 2008 roku. Od

2007 roku prezes Zarządu Fundacji „Traditio Europae”. Stypendystka Fundacji Lanckorońskich i Fundacji Hardt. Zainteresowania badawcze: dramat antyczny i jego recepcja; problematyka przekładów z języków klasycznych; dziedzictwo grecko-rzymskiego antyku; rola i miejsce kobiety w społeczeństwie starożytnym.

Monika Błaszczak — dr, adiunkt w Zakładzie Estetyki Literackiej na Wydziale Filologii Polskiej i Klasycznej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Wykładowca akademicki, nauczający takich przedmiotów jak: estetyka a teoria poznania, historia doktryn estetycznych czy teoria kultury. Autorka książki *Ekran i lustro w polskim dramacie współczesnym* (Poznań 2009) oraz artykułów w monografiach zbiorowych i czasopismach. W swojej pracy badawczej zajmuje się kategoriami estetycznymi we współczesnej kulturze, zwłaszcza w dramacie i teatrze.

Ewa Dąbek-Derda — dr, adiunkt w Zakładzie Teatru i Dramatu Uniwersytetu Śląskiego, kulturoznawca, teatrolog, autorka prac o dramacie i teatrze współczesnym. Zajmuje się badaniem plastyki teatralnej, szczególnie kostiumu i przestrzeni; autorka tekstów o scenografii polskiej, redaktorka i współautorka tomu *Zabawa w teatr* poświęconego twórczości scenograficznej wybitnego polskiego scenografa Jerzego Juka Kowarskiego; kuratorka wystawy „Płeć w projekcie” przygotowanej w Centrum Scenografii Polskiej Muzeum Śląskiego. Interesuje się także szeroko rozumianą edukacją teatralną, jest twórcą teatralnych spektakli edukacyjnych realizowanych w Teatrze Rozrywki w Chorzowie.

Piotr Dobrowolski — literaturoznawca, estetyk, teatrolog. Absolwent Performance Studies w Dartington College of Arts i polonistyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, pracownik naukowy w Zakładzie Estetyki Literackiej Instytutu Filologii Polskiej tejże Uczelni. Łącząc zainteresowania artystyczne i społeczne, zajmuje się problemami współczesnej estetyki w perspektywie performatywnej, politycznej i krytycznej. Krytyk teatralny i literacki, aktywny uczestnik i komentator współczesnego życia artystycznego, tłumacz, eseista.

Lilianna Dorak-Wojakowska — dr, adiunkt w Instytucie Kulturoznawstwa Akademii Ignatianum w Krakowie, absolwentka teatrologii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prowadzi badania z zakresu teorii widowisk kulturowych, a także praktycznych i teoretycznych możliwości zastosowania performatyki w badaniach kulturoznawczych, ze szczególnym uwzględnieniem przemian w sztuce teatru. Opublikowała wiele artykułów dotyczących analizy związków teatru i antropologii kultury. Autorka książki *Poetyka cielesności w utworach dramatycznych Tadeusza Różewicza* (Kraków 2007).

Katarzyna Fazan — wykładowca w Katedrze Teatru i Dramatu Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz profesor na Wydziale Reżyserii Dramatu w Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej im. Ludwika Solskiego w Krakowie. Autorka prac poświęconych literaturze modernizmu, teatrowi i dramatowi, estetyce najnowszego teatru i związkom scenografii z plastyką. Wydała monografię *Szczera poza dekadenta. Kazimierz Tetmajer między epistolografią a sztuką* (Kraków 2001) oraz *Projekty intymnego teatru śmierci. Wyspiański — Leśmian — Kantor* (Kraków 2009). Była współredaktorką dwutomowego wydania pism teatralnych i filmowych Tadeusza Peipera *Wśród ludzi na scenach i na ekranie* (Kraków 2000), opracowania edytorskiego i naukowego *Utworów wybranych Ludwika Marii Staffa* (Kraków 2004) oraz książki zbiorowej *Dziś Tadeusz Kantor! Metamorfozy śmierci, pamięci i obecności* (Kraków 2014). Jest stałym współpracownikiem „Didaskaliów”, w których publikuje artykuły i recenzje.

Magdalena Figzał — asystent w Zakładzie Teatru i Dramatu, w Instytucie Nauk o Kulturze i Studiów Interdyscyplinarnych Uniwersytetu Śląskiego. Autorka artykułów naukowych i popularnonaukowych, poświęconych zagadnieniom współczesnego teatru i dramatu. Recenzentka Miesięcznika Społeczno-Kulturalnego „Śląsk” oraz Kwartalnika Kulturalnego „Opcje”. Współpracuje z Operą Śląską w Bytomiu. Obszary zainteresowań naukowych: muzyka sceniczna oraz strategie inscenizacyjne w polskim teatrze najnowszym.

Aneta Głowacka — asystent w Zakładzie Teatru i Dramatu Uniwersytetu Śląskiego. Przygotowuje rozprawę doktorską o estetyce popkultury w polskim teatrze po 1989 r. Przedmiotem jej zainteresowań są dramat i teatr współczesny. Teatrológ i krytyk teatralny. Współpracuje z „Notatnikiem Teatralnym”, „Teatrem” i Miesięcznikiem Społeczno-Kulturalnym „Śląsk”. Redaktorka działu „Teatr” w Kwartalniku Kulturalnym „Opcje”. W Teatrze Rozrywki w Chorzowie zajmuje się impresariatem.

Dorota Gołek-Sepetliewa — dr, bułgarek. Pracuje w Instytucie Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Autorka monografii *Formuły absurdu w twórczości poetyckiej Konstantina Pawłowa* (Kraków 2011). Zajmuje się historią literatury bułgarskiej ze szczególnym uwzględnieniem współczesnej poezji bułgarskiej.

Monika Gorzelak — absolwentka filologii angielskiej oraz studiów doktoranckich na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego. Badaczka zjawiska postdramatu. Obecnie pracuje nad rozprawą doktorską na temat twórczości Sary Kane. Autorka artykułów i esejów w monografiach zbiorowych oraz tomu wierszy *Motyle nocy* (Wydawnictwo MaMiKo, Nowa Ruda 2013). Współautorka almanachu „Jeszcze nie płonie metafora” (Wydawnictwo Biblioteki Śląskiej).

Współpracuje z portalem Pisarze.pl, wortalem Dziennik Teatralny oraz kwartalnikiem literackim „Migotania”.

Irena Górska — dr, adiunkt w Zakładzie Estetyki Literackiej Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Zajmuje się teorią literatury, szczególnie teorią dramatu oraz szeroko pojętą estetyką współczesną. Autorka książek: *Dramat jako filozofia dramatu na przykładzie twórczości Tadeusza Różewicza* (Poznań 2004), *Literatura na próbie. Między literaturą a komentarzem: Różewicz — Witkacy — Kantor* (Poznań 2013), a także licznych artykułów poświęconych dramaturgii współczesnej oraz relacjom literatury i komentarza. Od 2002 roku jest sekretarzem redakcji „Przestrzeni Teorii”.

Karolina Klejewska — absolwentka Studiów Filologiczno-Kulturoznawczych Europy Zachodniej na Uniwersytecie Warszawskim. Była stypendystką programu Erasmus na Uniwersytecie Freie w Berlinie. Doktorantka w Instytucie Studiów Iberyjskich i Iberoamerykańskich UW. Zajmuje się współczesnymi zjawiskami artystycznymi powstającymi w obrębie sztuki widowiskowej hiszpańskiego obszaru kulturowego. Publikowała m.in. w „Itinerarios” czy „Estudios Hispánicos”.

Aleksander Kopka — doktorant filozofii na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie i historii literatury obcej na Université Charles-de-Gaulle Lille 3. Obszar zainteresowań badawczych: współczesna filozofia francuska, w szczególności myśl Jacques’a Derridy; angielska poezja romantyczna; współczesna poezja amerykańska oraz problematyka translatorska.

Małgorzata Krakowiak — dr hab., adiunkt w Instytucie Nauk o Kulturze i Studiów Interdyscyplinarnych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Autorka i redaktorka książek: *Antologia polskiego eseju literackiego* (Katowice 1998), *Katastrofizm — personalizm — realizm* (Kraków 2001), *Realizm socjalistyczny w Polsce z perspektywy 50 lat* (Katowice 2001) — współred., *Świat przez pryzmat ja*. T. 1: *Teoria i autobiograficzne rekonesanse*; T. 2: *Studia i interpretacje* (Katowice 2006) — współred., *W szkole polskich eseistów* (Katowice 2007), *Opowiedzieć historię* (Katowice 2009) — współred., *Mierzenie się z esejem* (Katowice 2012). Zajmuje się badaniem eseistyki literackiej, krytyki artystycznej oraz teorią literatury i zjawiskami awangardowymi w literaturze XX w.

Magdalena Kędzierska — magister sztuki, absolwentka teatrologii na Uniwersytecie Jagiellońskim. Doktorantka w Zakładzie Teatru i Dramatu Instytutu Nauk o Kulturze i Studiów Interdyscyplinarnych Uniwersytetu Śląskiego. Zajmuje się badaniem zjawisk współczesnego teatru.

Krystyna Latawiec — dr hab., prof. Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, w Pracowni Dramatu i Teatru Instytutu Filologii Polskiej. W ostatnich latach opublikowała książkę *Dramat poetycki po 1956 roku: Jarosław M. Rymkiewicz, Stanisław Grochowiak, Tymoteusz Karpowicz* (Kraków 2007). Współredagowała monografię zbiorową: *Dramat w historii — Historia w dramacie* (Kraków 2009); *Szekspir wśród znaków kultury polskiej* (Kraków 2012).

Tatjana Lazorčáková — doc. PhDr. (krytyk i historyk teatralny) — pracuje w Katedrze Studiów Teatralnych, Filmowych i Medialnych na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu im. Franciszka Palackiego w Ołomuńcu. Zajmuje się współczesnym czeskim dramatem, historią teatrów kabaretowych (kabaretów), scen autorskich i studyjnych oraz teatru współczesnego na Morawach i Śląsku. Publikuje w czasopismach „Divadelní noviny”, „Divadelní revue”, „Theatralia”, jest autorką monografii (np. *Čas malých divadel* (Ołomuniec 1995), *Studio Forum — příběh divadla* (Ołomuniec 2009), *Depeše na kolečkách HaDivadlo 1978* (Brno 2011) i współautorką publikacji (np. *K netradičnímu divadlu na Moravě a ve Slezsku 60. — 80. let dvacátého století* (Praha 2003), *Kalendárium dějin divadla v Olomouci* (Praha 2008) oraz wielu studiów (*Studiové scény sedmdesátých a osmdesátých let 20. století* 2011, *Genealogické souvislosti divadelních koncepcí* 2013, *Antropologické aspekty polského divadla a jejich vliv na divadelní tvorbu na Moravě a ve Slezsku od šedesátých let 20. století* 2013). Jest członkiem rady redakcyjnej czasopism „Theatralia” i „Slovenské divadlo” oraz członkiem zarządu Towarzystwa Teatrologicznego.

Magda Nabiałek — doktorantka w Zakładzie Poetyki, Teorii Literatury i Metodologii Badań Literackich na Uniwersytecie Warszawskim. Główne zainteresowania naukowe to historia i teoria dramatu, teoria przestrzeni, przede wszystkim jednak twórczość dramatyczna Juliusza Słowackiego. Redaktorka dwóch monografii naukowych, organizatorka konferencji oraz wielu innych wydarzeń o charakterze naukowym i popularnonaukowym.

Marta Niedziela-Janik — słuchaczka Studium Doktoranckiego na Uniwersytecie Śląskim. Zajmuje się dramaturgią rosyjską schyłku XX i początku XXI wieku, zwłaszcza twórczością Niny Sadur oraz jej córki Jekatieriny Sadur. Pracuje nad rozprawą doktorską *Realizm magiczny, absurd i dramata — próba interpretacji sztuk Niny Sadur*.

Berenika Palus — doktorantka w Zakładzie Historii Literatury Dawnej Instytutu Filologii Polskiej w Uniwersytecie Wrocławskim. Polonistka i romanistka. Obecnie pod kierunkiem prof. dr. hab. Marcina Cieńskiego pracuje nad rozprawą doktorską poświęconą estetyce i genologii prozy literackiej Denisa Diderota. Zainteresowania badawcze: literatura libertyńska, historia kobiet, historia medycyny i nonsens w literaturze.

Alicja Paszkowska — doktorantka Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego. W centrum jej zainteresowań znajduje się dramat francuski, a w szczególności twórczość najnowsza. Przygotowuje rozprawę o nowym dramacie autorów we Francji. Zajmuje się również przekładoznawstwem; jest autorką kilku artykułów z zakresu przekładu dramatu i recepcji współczesnej twórczości dramaturgów francuskich w Polsce.

Marek Pieniążek — dr hab., absolwent polonistyki i teatrologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, obecnie adiunkt w Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Pracował w Śródmiejskim Ośrodku Kultury w Krakowie, w Ośrodku Dokumentacji Sztuki Tadeusza Kantora Cricoteka, a także jako dziennikarz i polonista szkolny. Autor książek *Akt twórczy jako mimesis. „Dziś są moje urodziny” — ostatni spektakl Tadeusza Kantora* (Kraków 2005), *Szkolny teatr przemiany. Dramatyzacja działań twórczych w procesie wychowawczym* (Kraków 2009). Wydał kilka tomików poetyckich (m.in. *Zasypiam w twoich oczach*, Kraków 1994; *Sen nas owiewa*, Kraków 1995; *Dajcie mi ciszę*, Kraków 1998). Opracował wznowienia przedwojennych powieści Jana Waśniewskiego (*Ognie w pirytach*, Bolesław 2008; *Po dniówce*, Bolesław 2009). Ostatnio ukazała się jego rozprawa *Uczeń jako aktor kulturowy. Polonistyka szkolna w warunkach płynnej nowoczesności* (Kraków 2013). Prowadzi badania nad performatyką edukacyjną i mediatyzacją doświadczenia.

Beata Popczyk-Szczęśna — dr, adiunkt w Zakładzie Teatru i Dramatu, w Instytucie Nauk o Kulturze i Studiów Interdyscyplinarnych Uniwersytetu Śląskiego. Autorka książek: *Postać Judasza w dramacie polskim XX wieku. Potyczki z referencją* (Kraków 2003), *Dramaturgia polska po 1989 roku* (Katowice 2013), a także kilkudziesięciu artykułów na temat dramaturgii współczesnej, opublikowanych w czasopiśmie naukowych i monografiach zbiorowych. Zajmuje się polskim dramatem i teatrem XX wieku w perspektywie antropologicznej i intertekstualnej.

Piotr Rudzki — dr, adiunkt w Zakładzie Teorii Kultury i Sztuk Widowiskowych Uniwersytetu Wrocławskiego, teatrolog, od 2004 roku redaktor w „Notatniku Teatralnym”. W okresie 1995–2000 wykładowca w Uniwersytecie Delhijskim, współautor pierwszego podręcznika nauki języka polskiego dla Hindusów *Rozmówki hindi-polskie* (New Delhi 2003). Od 2006 roku kierownik literacki Teatru Polskiego we Wrocławiu. Zainteresowania Stanisławem Ignacym Witkiewiczem i teatrem współczesnym połączył w książce *Witkacy na scenach PRL-u* (Wrocław 2013). Jego artykuły ukazywały się w między innymi „Pracach Literackich”, „Studiach Filmoznawczych”, „Odrze”, „Didaskaliach”, „Polityce”, „Slavic and East European Performance” (USA) i „The Telegraph” (Nepal).

Maja Siedlecka — ukończyła filologię polską na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego, a także kulturoznawstwo w Wyższej Szkole Gospodarki w Bydgosz-

czy. Doktorantka Filologicznych Studiów Doktoranckich Uniwersytetu Gdańskiego. Tematyka badań, którą się zajmuje, dotyczy okresu II wojny światowej, w szczególności twórczości więźniów obozów koncentracyjnych. Współredaktor książki (*Nieprawda w literaturze i sztuce* (Gdańsk 2014).

Anna Sieroń — doktorantka w Katedrze Performatyki Uniwersytetu Jagiellońskiego. Absolwentka dramaturgii oraz latynoamerykanistyki na Uniwersytecie Jagiellońskim. Główny obszar badań dotyczy doświadczenia, pamięci i ciała w latynoskiej twórczości okresu dyktatury wojskowej, szczególnie argentyńskiej i brazylijskiej. Wykładowca Krakowskiej Szkoły Filmowej. Współpracowała z redakcją „Nietak!tu”. Na Śląsku prowadziła autorskie projekty w Centrum Kultury Katowice im. K. Bochenek oraz w III LO im. S. Batorego w Chorzowie.

Anna Sobiecka — prof. nadzwyczajny Akademii Pomorskiej w Słupsku, dr hab. w zakresie literaturoznawstwa, specjalność teatrologia. Autorka monografii poświęconych dramaturgii Michała Bałuckiego (*Michał Bałucki i teatr. Wybrane problemy i aspekty*, Słupsk 2006 i *Bałucki na scenie 1867–1901*, Słupsk 2007) oraz monograficznych opracowań związanych z teatrem słupskim (*Dzieje teatru w Słupsku 1945–2008. Zarys historyczno-dokumentacyjny*, Słupsk 2009 i *Teatr w Słupsku. Instytucja artystyczna*, Słupsk 2012).

Grażyna Starak — dr, st. wykładowca w Zakładzie Literatury i Kultury Francuskiej i Frankofońskiej Uniwersytetu Śląskiego. Wielokrotna stypendystka rządu francuskiego. Jej zainteresowania i badania dotyczą współczesnego teatru francuskiego, nowych zjawisk w teatrze europejskim, zagadnień związanych z antropologią teatru, języka teatralnego. Opublikowała kilkadziesiąt artykułów w kraju i zagranicą (Francja, Czechy, Portugalia, Turcja, Tunezja), brała udział w licznych konferencjach krajowych i zagranicznych, literaturoznawczych i teatrologicznych. Rozprawa doktorska: *Le langage théâtral d'Antonin Artaud* (Katowice, 2000). Ostatnie prace dotyczą twórczości Bernarda-Marii Koltèsa, jego roli w rozwoju współczesnego teatru francuskiego i europejskiego, fenomenu popularności, specyfiki języka dramatycznego, konstrukcji dzieł, poetyki i filozofii świata Koltèsowskiego.

Dorota Szewczyk-Świerniak — doktorantka w Zakładzie Teatru i Dramatu Uniwersytetu Śląskiego; ukończyła filologię polską i kulturoznawstwo na Uniwersytecie Śląskim. Przygotowuje rozprawę na temat strategii dramatycznych i dyskursu tożsamościowego w polskim dramacie najnowszym.

Ewa Szkuclarek — pracownik Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Adiunkt w Zakładzie Estetyki Literackiej Wydziału Filologii Polskiej i Klawiszowej. W swojej pracy badawczej zajmuje się teorią XX-wiecznego dramatu. Twórczość dramaturgiczną rozpatruje w kontekście estetyki, psychologii, socjo-

logii, filozofii, etyki i historii sztuki. Recenzent teatralny internetowego dwutygodnika „Artpapier” i miesięcznika „Teatr”. Autorka książki *Lęk w dramacie. Osiem esejów* (Poznań 2011).

Adriana Świątek — doktorantka w Zakładzie Teatru i Dramatu na Uniwersytecie Śląskim, gdzie od 2011 roku realizuje projekt badawczy SLAVDOM! EXPEDITION z obszaru antropologii widowisk, skoncentrowany wokół zagadnienia „Obrzęd weselny jako widowisko kulturowe w huculskiej kulturze ludowej”. Wykładowca w Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej im. Ludwika Solskiego w Krakowie, na Wydziale Teatru Tańca w Bytomiu. Publikuje w Kwartalniku Kulturalnym „Opcje”, Miesięczniku Społeczno-Kulturalnym „Śląsk”, czasopiśmie „Laboratorium Kultury” redagowanym przez pracowników, współpracowników i doktorantów Zakładu Teorii i Historii Kultury Uniwersytetu Śląskiego.

Antoni Winch — absolwent Wydziału Wiedzy o Teatrze warszawskiej Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza. Doktorant Instytutu Sztuki PAN. Napisał rozprawę doktorską pod tytułem: *Dramat Ciemnych Gier. Twórczość Sławomira Mrożka i zachodnioeuropejskich absurdystów w kontekście kulturowych i społecznych implikacji związanych z ideą śmierci Boga*. Artykuły odnoszące się do problematyki związanej z szeroko pojmowanym Teatrem Absurdu publikował w pismach: „Dialog”, „Teatr”, „Aspiracje” oraz na stronie internetowej www.witkacologia.eu.

Agnieszka Watras — absolwentka kulturoznawstwa na Uniwersytecie Śląskim. W czasie studiów zajmowała się problematyką antysemityzmu w literaturze i publicystyce oraz krytyką literacką Jana Błońskiego.

Ewa Wąchocka — prof. dr hab., kulturoznawca, teatrolog; kierownik Zakładu Teatru i Dramatu Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Zajmuje się europejskim dramatem i teatrem XX wieku oraz teorią dramatu, zwłaszcza ewolucją form we współczesnej dramaturgii. Opublikowała monografie *Między sztuką a filozofią. O teorii krytyki artystycznej Stanisława Ignacego Witkiewicza* (Katowice 1992), *Autor i dramat* (Katowice 1999), *Współczesne metody badań teatralnych* (Katowice 2003), *Milczenie w dwudziestowiecznym dramacie* (Kraków 2005). Redaktorka lub współredaktorka między innymi *Od symbolizmu do post-teatru* (Warszawa 1996), *Pohledy II — Punkty widzenia II* (Katowice—Olomouc 2004), *Teatr — media — kultura* (Katowice 2006), *Przestrzenie we współczesnym teatrze i dramacie* (Katowice 2009).

Redakcja Barbara Konopka
Redakcja techniczna Barbara Arenhövel
Korekta Lidia Szumigała
Łamanie Bogusław Chruściński, Marek Zagniński

Copyright © 2014 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-226-2283-4
(wersja drukowana)
ISBN 978-83-8012-131-7
(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 30,5 + wklejki. Ark. wyd.
37,5. Papier Ecco Book Cream, 70 g, vol. 1.8
Cena 54 zł (+ VAT)

Druk i oprawa: „TOTEM.COM.PL Sp. z o.o.” Sp.K.
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław